

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

(ΣΑΚΕΑ)

ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΛΟΓΙΟ

ΙΔΡΥΣΗ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ

2022

Προβληματισμοί και Προτάσεις Σ.Α.Κ.Ε.Α για την Παράλληλη Στήριξη

Σκοπός του παρόντος κειμένου είναι να αναδείξει την σημασία της παράλληλης στήριξης ως πυλώνα της ειδικής αγωγής, καθώς και την επιτακτική ανάγκη εφαρμογής στοχευμένων προτάσεων, ώστε οι υφιστάμενοι θεσμοί να ενισχύσουν επί της ουσίας την ειδική αγωγή. Ο υπερκείμενος στόχος είναι να γίνει ουσιαστικά κατανοητή η σημασία της κτήσης εφοδίων από τα παιδιά με ειδικές ανάγκες διαμέσου του υφιστάμενου εκπαιδευτικού συστήματος με τη συμπερίληψη όλων των διαθέσιμων εκπαιδευτικών εργαλείων. Αποτέλεσμα της επιτυχούς εφαρμογής ενός συμπεριληπτικού συστήματος είναι η ισότιμη ένταξη των παιδιών στην κοινωνία. Η ανάλυση που θα ακολουθήσει εστιάζει στην παράθεση των προσκομιμάτων που παρουσιάζονται στην εφαρμογή της συμπερίληψης και στην συνέχεια, προτείνονται κάποιες ενέργειες, οι οποίες ενδέχεται να αποτελέσουν αποτελεσματικές λύσεις.

Ειδικότερα, ο θεσμός της παράλληλης στήριξης εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα ως καινοτόμο πρόγραμμα στήριξης των μαθητών μας. Ξεκινάει από το νηπιαγωγείο (πρώιμη παρέμβαση) και στη συνέχεια ο μαθητής μέσα από επαναξιολογήσεις του ΚΕΔΑΣΥ, προτείνεται το κατάλληλο πλαίσιο υποστήριξης, ώστε να φοιτήσει ο μαθητής στην πρωτοβάθμια και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, προκύπτουν ορισμένα ζητήματα, τα οποία παρακωλύουν την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή του θεσμού.

Όσον αφορά τα ΚΕΔΑΣΥ, στα οποία επιτελείται με αφοσίωση η αξιολόγηση και η διάγνωση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών, παρατηρούνται κάποιες αστοχίες, οι οποίες ενδεχομένως συνδέονται με την έλλειψη νομικής αποσαφήνισης ορισμένων παραμέτρων. Συγκεκριμένα, τα ΚΕΔΑΣΥ ελλείπει Ειδικού Σχολείου ή Τμήματος Ένταξης στην περιοχή φοίτησης των μαθητών, καταλήγουν να δίνουν παράλληλη στήριξη, ώστε να επιτευχθεί η κατά το δυνατόν εξατομικευμένη υποστήριξη των μαθητών. Στην αξιολόγηση που δίνεται, συχνά, δεν αναφέρεται η συλλογιστική της πρότασης της παράλληλης στήριξης.

Επιπλέον, αξίζει να ληφθεί υπόψιν το ενδεχόμενο του να ασκούνται πιέσεις από πλευράς γονέων στα ΚΕΔΑΣΥ προκειμένου να μην πάει το παιδί τους σε Ειδικό Σχολείο, φοβούμενοι τον κοινωνικό στιγματισμό, ή μη αποδεχόμενοι την αποτελεσματικότητα του πλαισίου. Απόληξη αυτού, αποτελεί το γεγονός ότι ο γονέας αποφασίζει εν τέλει για το αν θα ακολουθήσει ή όχι την πρόταση του ΚΕΔΑΣΥ σχετικά με την επιλογή της σχολικής δομής. Εξαιτίας αυτού, όμως, αποδυναμώνεται η αξία της διάγνωσης και η επιστημονική ορθότητα των ειδικών, οι οποίοι συναποφασίζουν με γνώμονα το αντικειμενικό συμφέρον του μαθητή με στόχο την μελλοντικά καλύτερη δυνατή ένταξή του στην κοινωνία.

Περαιτέρω, λόγω της πληθώρας των αιτήσεων, παρατηρείται το φαινόμενο να γίνονται αξιολογήσεις στα ΚΕΔΑΣΥ καθ' όλη την διάρκεια της σχολικής χρονιάς και

φυσικά, μετά την λήξη της διορίας εγγραφών στα σχολεία, με αποτέλεσμα να αδυνατούν τα παιδιά να αλλάξουν πλαίσιο εν μέσω της σχολικής χρονιάς.

Απόρροια των παραπάνω, είναι ο μαθητής, κάποιες φορές, να μην υποστηρίζεται στο κατάλληλο για τον ίδιο εκπαιδευτικό πλαίσιο και ο θεσμός της παράλληλης στήριξης να κρίνεται ως ελλιπής, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής για το αντίθετο. Επιπλέον, δημιουργούνται απροσδιοριστίες στην καταγραφή και ποσοτικοποίηση των πραγματικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών και στην συνακόλουθη ίδρυση των κατάλληλων για αυτούς εκπαιδευτικών μονάδων.

Για όλες τις προαναφερθείσες αγκυλώσεις ακολουθούν συγκεκριμένες προτάσεις.

- 1) Θεωρούμε σημαντικό στην αξιολόγηση των ΚΕΔΑΣΥ να αναφέρεται το κατάλληλο σχολικό πλαίσιο για το παιδί, καθώς και ο λόγος που δεν δύναται να υλοποιηθεί η υποστήριξή του σε αυτό (π.χ. απουσία ΣΜΕΑΕ στην περιοχή)
- 2) Αξίζει να ενδυναμωθεί ο ρόλος των ΚΕΔΑΣΥ στην διάγνωση/αξιολόγηση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών και η δυνατότητα καθορισμού της σχολικής μονάδας και του πλαισίου φοίτησης των μαθητών (π.χ. ειδικό σχολείο, ΤΕ, παράλληλη στήριξη) να έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα (με δυνατότητα επαναξιολόγησης έπειτα από αίτημα)¹, ώστε να αποφεύγονται παλινωδίες που οδηγούν στην συναισθηματική και κοινωνική απομόνωση των μαθητών.
- 3) Θα μπορούσε να αξιοποιηθεί η δυνατότητα να παραμένει ανοιχτή η επιλογή σχολικής μονάδας ως τον Ιανουάριο, ώστε οι μαθητές να έχουν την δυνατότητα και εν μέσω σχολικής χρονιάς να φοιτήσουν στο κατάλληλο για αυτούς εκπαιδευτικό πλαίσιο.

Για να μπορέσουν να επιτευχθούν τα παραπάνω είναι σημαντικό, να στελεχωθούν τα ΚΕΔΑΣΥ με μόνιμο, καταρτισμένο προσωπικό, το οποίο έχει επιμορφωθεί στην αξιολόγηση και διάγνωση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών.

Ένα επιπλέον ζήτημα σχετικά με την εφαρμογή της παράλληλης στήριξης, αποτελεί το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις παρακάμπτεται το τμήμα του νόμου (ν.3699/2008), σύμφωνα με τον οποίο ο εκπαιδευτικός της παράλληλης στήριξης, αποτελεί τον δεύτερο εκπαιδευτικό της τάξης, ο οποίος συνεργάζεται υποχρεωτικά με τους εκπαιδευτικούς της γενικής με δυνατότητα εναλλαγής των ρόλων με πρωτοβουλία του εκπαιδευτικού της γενικής παιδείας. Εφ' όσον προϋπόθεση για την

¹ Τόσο από τα ΚΕΔΑΣΥ όσο και από το Τμήμα Αξιολόγησης Και Εκπαίδευσης Μαθητών (ΤΑΚΕΜ) όπως έχουμε προτείνει στον φάκελο «Προτάσεις για την Ειδική Αγωγή»

συμπερίληψη των μαθητών είναι η μη στοχοποίησή τους στην τάξη, αποτελεί επιτακτική ανάγκη να αποσαφηνιστεί νομοθετικά και να αναβαθμιστεί ο ρόλος του εκπαιδευτικού παράλληλης στήριξης, προκειμένου να αποτελεί σημείο αναφοράς για όλους τους μαθητές και όχι στίγμα διαφοροποίησης για έναν μαθητή.

Περαιτέρω, παρατηρείται το φαινόμενο, ιδίως στην δευτεροβάθμια, οι εκπαιδευτικοί της παράλληλης στήριξης να αργούν να τοποθετηθούν ή να αναλαμβάνουν μαθητές, οι οποίοι φοιτούν σε διαφορετικά σχολεία, τα οποία συχνά βρίσκονται σε απόσταση μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να «μοιράζονται» και να εναλλάσσονται ανάμεσα σε σχολεία και μαθητές για λίγες ώρες σε κάθε παιδί στερώντας από τους μαθητές τους την δυνατότητα να εδραιώσουν μια σταθερή συνεργασία μαζί τους και την ευκαιρία να εξελιχθούν συναισθηματικά, κοινωνικά και μαθησιακά. Απόρροια αυτού, αποτελεί η απομόνωση του μαθητή στην τάξη, η αύξηση των συναισθηματικών δυσκολιών και των μαθησιακών κενών ή ακόμα, και η σχολική διαρροή του μαθητή, καθώς νιώθει «ξένο σώμα» σε ένα σχολείο που δεν μπορεί να γίνει μέλος.

Για την θεραπεία των παραπάνω προβλημάτων, είναι μείζονος σημασίας να δημιουργηθεί ένα επίσημο, αναθεωρημένο καθηκοντολόγιο παράλληλης στήριξης, το οποίο να περιλαμβάνει όλα τα δυννητικά εμπλεκόμενα μέλη του που καλούνται να υποστηρίξουν μαθητές ειδικής αγωγής. Με βάση αυτό:

- 1) Ο εκπαιδευτικός της Γενικής Παιδείας σε συζήτηση με τους συναδέλφους Γενικής και Παράλληλης (ανά ειδικότητα) να ενημερώνει υποχρεωτικά για του γενικούς στόχους μετά την αρχή της σχολικής περιόδου στο τέλος κάθε εβδομάδας για την επερχόμενη ύλη διδασκαλίας πιο εξειδικευμένα τους εκπαιδευτικούς στόχους της εβδομάδας, προκειμένου να έχει τον χρόνο ο εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης να διαφοροποιήσει το περιεχόμενο διδασκαλίας και να εξατομικεύσει τους στόχους.
- 2) Οι εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής θα διαμορφώνουν μηνιαίο εξατομικευμένο πρόγραμμα παρέμβασης για τους μαθητές τους σε συνεργασία με τους καθηγητές γενικής με στόχο την μαθησιακή, συναισθηματική και κοινωνική εξέλιξη του μαθητή τους.
- 3) Συνεργάζονται με τους καθηγητές γενικής παιδείας για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση κοινών δράσεων με στόχο την βελτίωση του σχολικού κλίματος της τάξης και την αποδοχή των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αλλά και των μαθητών που βρίσκονται σε ευαλωτότητα.
- 4) Διευκολύνουν τη συμμετοχή των μαθητών στα προγράμματα αποκατάστασης κατά τις ώρες λειτουργίας του σχολείου και μεριμνούν, ώστε να μη διαταράσσεται η εφαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος.

- 5) Συνεργάζονται με τον εκπαιδευτικό της τάξης, ώστε να υπάρχει σύνδεση μεταξύ του κοινού και του εξειδικευμένου προγράμματος ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο υλοποίησης του (π.χ. συνδιδασκαλία), ορισμένη με συγκεκριμένες ώρες, ημέρες, δραστηριότητες, οι οποίες καταγράφονται στο ημερολόγιο του σχολείου. Στόχος παραμένει η πλήρης ένταξη των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον.
- 6) Οι εκπαιδευτικοί παράλληλης στήριξης οφείλουν να μεριμνούν για την ενημέρωση του φακέλου του κάθε μαθητή, ώστε να έχει πρόσβαση ο εκπαιδευτικός της γενικής όποτε κρίνει σκόπιμο.
- 7) Επαναξιολόγηση μαθητή κάθε τρεις μήνες από τον εκπαιδευτικό της Π.Σ και από τους εκπαιδευτικούς γενικής παιδείας και να καταγράφει προτάσεις που θα έχουν ως στόχο τη βελτίωση του εξατομικευμένου προγράμματος όπου χρειάζεται.
- 8) Ο εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης να συντάσσει έκθεση εκπαιδευτικής αξιολόγησης στο μέσον της σχολικής χρονιάς (Ιανουάριος) στην οποία να αποτυπώνεται η μαθησιακή εξέλιξη του μαθητή και να επαναπροσδιορίζονται οι στόχοι διδασκαλίας.
- 9) Ο εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης να οργανώνει, καταρτίζει, γνωστοποιεί στον Διευθυντή αλλά και στον συνάδελφο της γενικής το εξατομικευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα των μαθητών της τάξης τους και υλοποιείται σε συνεργασία.
- 10) Ο εκπαιδευτικός ειδικής αγωγής να καθοδηγεί τους γονείς σε θέματα οργάνωσης της μελέτης του παιδιού και προτείνει δραστηριότητες για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου του παιδιού, ώστε να μπορέσει να αξιοποιήσει τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά του.
- 11) Ο εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης να θέτει από κοινού με τον εκπαιδευτικό της γενικής παιδείας την βαθμολογία του μαθητή τους σε πνεύμα συνεργασίας και ρεαλιστικών προσδοκιών, αν τον υποστηρίζει σε γνωστικό αντικείμενο.

- 12) Οι εκπαιδευτικοί Γενικής Παιδείας να αξιολογούν το παιδί με έκθεση για την πορεία και την βελτίωση που παρουσιάζει στο υπάρχον στην τάξη και σε ποιους τομείς παρουσιάζει βελτίωση
- 13) Ο εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης παραδίδει στο τέλος της σχολικής χρονιάς στον διευθυντή του σχολείου την εκπαιδευτική έκθεση του μαθητή με προτάσεις βελτίωσης της παρέμβασης, όπως ισχύει.
- 14) Ο ψυχολόγος ή /και ο κοινωνικός λειτουργός του σχολείου συνεργάζονται με τον εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής για να προσδιορίσουν από κοινού το επίπεδο συναισθηματικής εξέλιξης και κοινωνικής ένταξης των μαθητών
- 15) Τα ΚΕΔΑΣΥ προσφέρουν πολύτιμη καθοδήγηση και συμβουλευτική υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς ειδικής και γενικής αγωγής με στόχο την ενίσχυση του ρόλου των εκπαιδευτικών.
- 16) Οι εκπαιδευτικοί Γενικής Παιδείας και παράλληλης στήριξης οφείλουν να ενισχύουν τη γενικότερη προσαρμογή των μαθητών στο πλαίσιο της τάξης και την συμμετοχή των μαθητών σε ομάδες εργασίας, παιχνίδια και άλλες δραστηριότητες της σχολικής ζωής
- 17) Κατά τη διάρκεια των ενδοσχολικών και πανελληνίων εξετάσεων, ο εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης βρίσκεται κοντά στον μαθητή κατά την διάρκεια των διευκρινίσεων για τις εκφωνήσεις των θεμάτων και παρέχει επεξηγήσεις. Στην συνέχεια αποχωρεί από τον εξεταστικό χώρο και υποστηρίζει εκ νέου τον μαθητή του στην περίπτωση προφορικής εξέτασης στην οποία παρευρίσκεται για λόγους αποσαφήνισης ερωτήσεων και ψυχολογικής ενίσχυσης χωρίς να παρεμβαίνει περαιτέρω στην διαδικασία .
- 18) Ο εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης συμμετέχει στην επιλογή των θεμάτων κατά τις ενδοσχολικές εξετάσεις με στόχο η διατύπωση των θεμάτων να γίνεται κατανοητή σε όλους τους μαθητές, καθώς επίσης η επιλογή των ερωτήσεων να είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας.

19) Ο εκπαιδευτικός παράλληλης στήριξης παρευρίσκεται διακριτικά στις σχολικές εκδρομές και διαλείμματα με τον μαθητή του και προσπαθεί να συμβάλει στην κοινωνικοποίησή του.

20) Στο τέλος της χρονιάς να γίνεται συνολική αξιολόγηση από τα έγγραφα (αξιολογήσεις) που προκύπτουν από τους εκπαιδευτικούς Γενικής και Ειδικής Αγωγής από το ΚΕΔΑΣΥ ή/και από το Τμήμα Αξιολόγησης και Εκπαίδευσης Μαθητή «ΤΑΚΕΜ» (που έχουμε προτείνει στον φάκελο «Προτάσεις για την Ειδική Αγωγή») για την επίτευξη των μαθησιακών στόχοι και για τον βαθμό που έχει βοηθήσει τον/την εκάστοτε μαθητή/τρια τον/την βοηθήσει η παράλληλη στήριξη (είναι πρόταση μας η αξιολόγηση σε όλες τις μονάδες).

Τέλος, όπως ήδη έχει προταθεί στο υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, να δημιουργηθεί ατομικός ηλεκτρονικός ψηφιακός φάκελος ανα μαθητή/μαθήτρια, (το ίδιο και για τους καθηγητές αναπληρωτές και μη) ο οποίος να είναι διαθέσιμος και να ενημερώνεται άμεσα για τις αξιολογήσεις τόσο από τα ΚΕΔΑΣΥ και καθ'όλη την σχολική χρονιά, ώστε να μην παρατηρούνται καθυστερήσεις γραφειοκρατικές εις βάρος των μαθητών/τριών και να μπορούν με βάση την πρόοδο τους έπειτα από τη σειρά αξιολογήσεων να φοιτούν στο κατάλληλο πλαίσιο ή ακόμα και να αλλάζουν πλαίσιο σύμφωνα και με την «Πρόταση για την Ειδική Αγωγή», που έχουμε καταθέσει. Ο ηλεκτρονικός φάκελος μαθητή θα κοινοποιεί σε πραγματικό χρόνο τις εκπαιδευτικές ανάγκες στο υπουργείο παιδείας ώστε να έχει εικόνα των αναγκών όπως αυτές δημιουργούνται. Επιπλέον, θα αναδειξεί τις όποιες ελλείψεις σε ΣΜΕΑΕ (ΤΕ και ΠΣ) ανά περιοχή.

Στο σημείο αυτό, αξίζει να υπογραμμιστεί ότι στόχος της παράλληλης στήριξης είναι ο μαθητής σταδιακά να αυτονομηθεί στην σχολική τάξη, ώστε να μειώνονται οι ώρες που απαιτείται ο εκπαιδευτικός να παρευρίσκεται μαζί του. Η παράλληλη στήριξη παρέχεται ως ενισχυτικός και ενταξιακός θεσμός της παιδαγωγικής πράξης και της μαθησιακής διαδικασίας και δεν έχει σε καμία περίπτωση χαρακτήρα φύλαξης του παιδιού ή εξυπηρέτησής του στην καθημερινή διαβίωση. Μέσω της παράλληλης στήριξης δόθηκε η ευκαιρία σε μαθητές που παρουσίαζαν σημαντικές δυσκολίες στην φοίτησή τους στο γενικό σχολείο, να καταφέρουν να παρακολουθήσουν, να εξελιχθούν μαθησιακά, συναισθηματικά και κοινωνικά και τελικά, να ανοίξουν νέους δρόμους στην ζωή τους.

Η παράλληλη στήριξη λειτούργησε υποστηρικτικά ποικιλοτρόπως, καθώς συνετέλεσε στην υποστήριξη των γονέων των παιδιών με ειδικές ανάγκες και στην σύσφιξη των μεταξύ τους σχέσεων μέσω της ενίσχυσης της αλληλοκατανόησης, συνέβαλε στην διεύρυνση του πνεύματος της συμπερίληψης στο γενικό σχολείο, αποτέλεσε γέφυρα για την δημιουργία ουσιαστικότερης σχέσης μεταξύ καθηγητών γενικής και μαθητών.

Για όλους αυτούς τους λόγους, προτείνεται να υπάρξει οργανική θέση στην Παράλληλη, ώστε να βρίσκεται στην διάθεση των παιδιών που χρειάζονται.

Προτείνεται η σύσταση οργανικής θέσης σε κάθε δευτεροβάθμια ώστε να είναι στη διάθεση του ΠΥΣΔΕ για να καλύψει στοχευόμενα ανάγκες παιδιών που χρήζουν παράλληλης στήριξης, ή μαθητών των οποίων δεν υπάρχει η δυνατότητα στήριξης με διαφορετικό τρόπο.

Η οργανική (μόνιμη) θέση θα μπορούσε να υφίσταται σε σχολείο με την προϋπόθεση όμως δυνατότητας μετακίνησης σε όμορα-κοντινά σχολεία όπου υπάρχει ανάγκη για εκπαιδευτικό παράλληλης στήριξης και να είναι σε διάθεση μετακίνησης για κάλυψη κενών ειδικής αγωγής. Σε περιπτώσεις μη υφιστάμενης ανάγκης για παράλληλη στήριξη, θα μπορούσε να αναλάβει διδακτικά καθήκοντα σε τμήματα ένταξης ή ειδικά σχολεία.

Η δημιουργία οργανικής θέσης θα έλυνε προβλήματα που δημιουργεί η καθυστέρηση υποστήριξης των μαθητών/τριων αλλά και θα βοηθούσε στην ανίχνευση δυσκολιών σε μαθητές/τριες που δεν έχουν περάσει από αξιολόγηση.

Επιπλέον πρόταση του Συλλόγου είναι η Παράλληλη (όπως και τα Τ.Ε) να επεκταθεί και σε άλλες ειδικότητες στην Δευτεροβάθμια (Γενική και ΕΠΑΛ) στα μαθήματα τα οποία παίρνει ειδικότητα και κατεύθυνση ο μαθητής.